

УДК 339.9

DOI: <https://doi.org/10.30838/EP.204.192-198>

Литвин М.В.

кандидат економічних наук

Національний технічний університет «Дніпровська політехніка»

Lytvyn Maryna

PhD in Economic Sc.

Dnipro University of Technology

<http://orcid.org/0000-0001-8597-6835>

## АНАЛІЗ РЕАЛІЗАЦІЇ ГЕОЕКОНОМІЧНИХ СТРАТЕГІЙ СТАЛОГО РОЗВИТКУ В КРАЇНАХ ЄВРОПИ

У статті проаналізовано особливості геоekonomічних стратегій сталого розвитку в країнах Європи та України. Теоретично обґрунтовано індекс сталого розвитку як один із найважливіших комплексних показників, що дозволяють оцінити рівень досягнення країнами основних ЦСР, визначених ООН. Проведено порівняльний аналіз динаміки індексу сталого розвитку, його складових та фактори, що впливають на сталий розвиток у країнах Європи та України. Визначено залежність між індексом сталого розвитку та ВВП на душу населення, рівнем безробіття, індексом людського розвитку, індексом сприйняття корупції, інвестиціями в дослідження і розробки в % від ВВП, та викидів CO<sub>2</sub> на душу населення. За результатами аналізу виявлено, що найвищі значення індексу демонструють країни Північної Європи, де поєднуються високий рівень інституційної довіри, екологічна політика, цифровізація та соціальна згуртованість. Аналіз стратегії сталого розвитку України визначено важливим для розуміння поточного стану та перспектив країни в контексті глобальних викликів.

**Ключові слова:** сталий розвиток, стратегії сталого розвитку, геоekonomічні стратегії, цілі сталого розвитку, сталий розвиток України.

## ANALYSIS OF THE IMPLEMENTATION OF GEO-ECONOMIC STRATEGIES FOR SUSTAINABLE DEVELOPMENT IN EUROPEAN COUNTRIES

The article analyzes the peculiarities of geo-economic strategies for sustainable development in European countries and Ukraine. The theoretical basis for the sustainable development index is established as one of the most important comprehensive indicators that allow for the assessment of the level of achievement of the main sustainable development goals defined by the United Nations. A comparative analysis of the dynamics of the sustainable development index, its components, and the factors affecting sustainable development in European countries and Ukraine has been conducted. A correlation between the sustainable development index and other indicators has been determined: GDP per capita, unemployment rate, Human Development Index (HDI), Corruption Perception Index (CPI), investments in research and development as a percentage of GDP, and CO<sub>2</sub> emissions per capita. A comparative characterization of macroeconomic and social parameters of sustainable development in regional groups of European countries and Ukraine has been conducted. An empirical analysis of the implementation of sustainable development strategies in EU countries was carried out, a table of SDG Index indicators for the years 2020–2024 was created, and a comparative assessment of leading countries, average performers, and laggards was conducted. The analysis revealed that the highest values of the index are shown by the countries of Northern Europe, where there is a combination of high levels of institutional trust, environmental policy, digitalization, and social cohesion. At the same time, countries in Central and Eastern Europe show uneven progress, particularly due to lower innovation activity, insufficient green investment, and the presence of regional imbalances. The analysis of Ukraine's sustainable development strategy is important for understanding the current state and prospects of the country in the context of global challenges and international commitments. The analysis of sustainable development in Ukraine allows not only to assess the current state but also to identify priority areas for reform, the need for international support and cooperation, and to develop effective mechanisms for implementing SDG in the national context.

**Keywords:** sustainable development, sustainable development strategies, geo-economic strategies, sustainable development goals, sustainable development in Ukraine.

**JEL classification:** F01, F29.

**Постановка проблеми.** Питання дослідження та геоekonomічних стратегій країн світу є актуальним в реалізації стратегій сталого розвитку та контексті впливу глобальних викликів сьогодення.

Доцільним є вивчення досвіду країн Європи щодо реалізації стратегій сталого розвитку, які спрямовані на досягнення забезпечення соціальноорієнтованого екологоезпечного економічного розвитку країн з урахуванням глобалізаційних викликів сучасного етапу розвитку світового господарства.

**Аналіз останніх досліджень і публікацій.** Дослідженню теоретичних та практичних напрямків стратегії сталого розвитку країн Європи та геоелекономічних стратегій присвятили свої праці видатні вітчизняні та закордонні вчені. У 2015 році ООН ухвалила «Порядок денний у сфері сталого розвитку до 2030 року», який включає 17 Цілей сталого розвитку (ЦСР). Ці цілі охоплюють широкий спектр питань, від подолання бідності до боротьби зі зміною клімату, і стали орієнтиром для політик багатьох країн, включаючи країни Європи [1]. Серед сучасних західних дослідників варто виділити роботи Д. Сакса, який є одним із авторів глобальних звітів Sustainable Development Report, а також дослідження OECD, Світового банку, Європейської комісії, де розглядаються питання моніторингу та оцінки досягнення цілей сталого розвитку на різних рівнях [2-5]. У своїх попередніх дослідженнях ми разом зі Стукало Н., обґрунтовували перспективні сценарії досягнення сталого розвитку в умовах глобальних загроз різних країн світу [6].

Проте критичний аналіз праць іноземних та вітчизняних дослідників свідчить про недостатність висвітлення проблем, пов'язаних у першу чергу із дослідженням особливостей реалізації стратегій сталого розвитку в країнах Європи, що зумовило вибір теми статті, її мету та свідчить про її актуальність.

**Мета статті** – проаналізувати особливості реалізації геоелекономічних стратегій сталого розвитку в країнах Європи.

Результати дослідження отримані за рахунок застосування методів порівняльного, статистичного аналізу,

системного підходу.

**Виклад основних результатів дослідження.** Індекс сталого розвитку (SDG Index) є одним із найважливіших комплексних показників, що дозволяють оцінити рівень досягнення країнами основних цілей сталого розвитку, визначених ООН. Його використання є необхідним для системного аналізу, оскільки сталий розвиток охоплює три взаємопов'язані складові: економічну, соціальну та екологічну. Індекс інтегрує численні індикатори, що відображають стан і динаміку цих складових, що дає змогу отримати цілісну картину розвитку країни або регіону. Складові індексу включають: економічні індикатори, соціальні індикатори та екологічні [7].

Важливою особливістю індексу є те, що він не лише відображає поточний стан сталого розвитку, а й слугує інструментом для прогнозування тенденцій та оцінки ефективності політик та стратегій. Застосування індексу дозволяє виявити сильні та слабкі сторони розвитку, визначити пріоритетні сфери для реформ та інвестицій, а також здійснювати порівняльний аналіз між країнами та регіонами. Загалом, індекс сталого розвитку є необхідним етапом для глибокого розуміння процесів, що відбуваються в країнах Європи та Україні, а також для формування обґрунтованих рекомендацій щодо підвищення їх адаптивності та конкурентоспроможності в умовах глобалізації. Проаналізуємо динаміку цього індексу, його складових та фактори, що впливають на сталий розвиток у країнах Європи.

За підсумками 2024 року середнє значення SDG Index по країнах Європи склало 80,3, що майже не змінилося порівняно з 2023 роком (80,2), але є суттєво вищим за рівень 2020 року (78,6 бала). Це свідчить про поступове, хоча й нерівномірне, відновлення після кризи COVID-19 та впливу зовнішніх кризових факторів (табл. 1) [7].

Таблиця 1

Динаміка індексу сталого розвитку в країнах Європи за 2020–2024 рр.

| Рік  | Середнє значення | Мін. значення | Мак. значення | Розмах даних |
|------|------------------|---------------|---------------|--------------|
| 2020 | 78,6             | 74,3          | 84,7          | 10,4         |
| 2021 | 79,8             | 73,8          | 85,9          | 12,1         |
| 2022 | 79,7             | 74,2          | 86,5          | 12,3         |
| 2023 | 80,2             | 72,5          | 86,8          | 14,3         |
| 2024 | 80,3             | 72,2          | 86,4          | 14,2         |

Джерело: Складено автором за даними [7]

Лідерами за середнім значенням SDG Index у 2020–2024 роках стали країни Північної Європи: Швеція (середнє за 5 років: 85,4), незначне зниження у 2024 році (85,7) після піку у 2023 (86,0), що пов'язано із загостренням соціальних проблем та впливом зовнішніх економічних факторів; Фінляндія (середнє 85,3), зростання з 81,1 (2020) до 86,4 (2024), пік у 2023 році (86,8). Прогрес забезпечено завдяки масштабним інвестиціям у відновлювану енергетику, цифрову трансформацію та соціальну згуртованість; Данія (середнє 85,2),

завдяки значним інвестуванням у розвиток відновлюваної енергетики, заохоченню енергозберігаючого обладнання, пропаганді зеленого способу життя тощо, країна досягла ЦСР 3, 4, 7, 12, 15 та інших цілей у синергії. Німеччина (середнє 82,5), відновлення після спаду у 2020 році (80,8) до 83,4 у 2024, зростання обумовлене активною політикою декарбонізації та підтримкою інновацій. Ці країни демонструють стабільно високі показники завдяки ефективній соціальній політиці, високому рівню впровадження інновацій,

розвиненій екологічній інфраструктурі та низькому рівню корупції. Важливо відзначити, що навіть у кризові

роки (2021–2022 рр.) ці країни зберігали лідерство, хоча темпи зростання дещо сповільнилися (табл. 2) [7].

Таблиця 2

## Індекс сталого розвитку країн Європи за 2020-2024 роки

| Країна     | Рік  |      |      |      |       |
|------------|------|------|------|------|-------|
|            | 2020 | 2021 | 2022 | 2023 | 2024  |
| Фінляндія  | 81,1 | 85,9 | 86,5 | 86,8 | 86,4  |
| Швеція     | 84,7 | 85,6 | 85,2 | 86   | 85,7  |
| Данія      | 84,6 | 84,9 | 85,6 | 85,7 | 85    |
| Німеччина  | 80,8 | 82,5 | 82,2 | 83,4 | 83,4  |
| Франція    | 81,1 | 81,7 | 81,2 | 82   | 82,8  |
| Австрія    | 80,7 | 82,1 | 82,3 | 82,3 | 82,5  |
| Норвегія   | 80,8 | 82,0 | 82,4 | 82   | 82,2  |
| Хорватія   | 78,4 | 80,4 | 78,8 | 81,5 | 82,2  |
| Польща     | 78,1 | 80,2 | 80,5 | 81,8 | 81,7  |
| Словенія   | 79,8 | 81,6 | 80,0 | 81   | 81,3  |
| Чехія      | 80,6 | 81,4 | 80,5 | 81,9 | 81,3  |
| Латвія     | 77,7 | 79,2 | 80,3 | 80,7 | 81    |
| Іспанія    | 78,1 | 79,5 | 79,9 | 80,4 | 80,7  |
| Естонія    | 80,1 | 81,6 | 80,6 | 81,7 | 80,5  |
| Португалія | 77,7 | 78,6 | 79,2 | 80   | 80,2  |
| Бельгія    | 80,0 | 82,2 | 79,7 | 79,5 | 80    |
| Угорщина   | 77,3 | 78,8 | 79,0 | 79,4 | 79,5  |
| Словаччина | 77,5 | 79,6 | 78,7 | 79,1 | 79,4  |
| Італія     | 77,0 | 78,8 | 78,3 | 78,8 | 79,3  |
| Нідерланди | 80,4 | 81,6 | 79,9 | 79,4 | 79,2  |
| Ірландія   | 79,4 | 81,0 | 80,7 | 80,1 | 78,7  |
| Греція     | 74,3 | 75,4 | 76,8 | 78,4 | 78,7  |
| Литва      | 75,0 | 76,7 | 75,4 | 76,8 | 78,1  |
| Мальта     | 76,0 | 75,7 | 76,8 | 75,5 | 77    |
| Люксембург | 74,3 | 74,2 | 75,7 | 77,6 | 76,8  |
| Румунія    | 74,8 | 75,0 | 77,7 | 77,5 | 76,7  |
| Болгарія   | 74,8 | 73,8 | 74,3 | 74,6 | 75,5  |
| Кіпр       | 75,2 | 74,9 | 74,2 | 72,5 | 72,2  |
| Україна    | 74,2 | 75,5 | 75,7 | 76,5 | 74,81 |

Джерело: Складено автором за даними [7-8]

Аутсайдерами за аналізованим індексом залишаються країни Південної та Східної Європи (Кіпр, Болгарія, Румунія), де індекс сталого розвитку у 2024 році становив від 72 до 77 балів. Причинами цього є структурні економічні проблеми, нижчий рівень ВВП на душу населення, вища корупція, повільна модернізація інфраструктури та більша вразливість до зовнішніх шоків [7].

Щодо України, спостерігається зростання індексу сталого розвитку з 74,2 у 2020 році до 76,5 у 2023,

проте вже у 2024 році фіксується різке падіння до 74,8. Основною причиною цього стало повномасштабне вторгнення росії в Україну, що спричинило значні руйнування інфраструктури, зростання рівня бідності, погіршення екологічної ситуації та скорочення обсягів інвестицій. Загалом зростання ВВП на душу населення має позитивний вплив на значення SDG Index, що підтверджується стабільно високими показниками у країнах Північної та Західної Європи [7].

Водночас держави з низьким рівнем інвестицій у

дослідження та інновації, зокрема Болгарія, Румунія та Україна, демонструють повільний прогрес або навіть зниження індексу, особливо в періоди кризи. Енергетична криза 2022–2023 років і залежність від імпорту енергоносіїв також спричинили тимчасове уповільнення темпів зростання SDG Index у країнах Центральної та Східної Європи. Демографічні виклики, серед яких старіння населення, міграція та зростання рівня безробіття, негативно вплинули на значення індексу в країнах Південної Європи, таких як Італія, Іспанія та Греція. Водночас високий рівень соціальної згуртованості, якісна система освіти та доступна охорона здоров'я залишаються ключовими чинниками стабільно високих результатів у країнах-лідерах. Натомість держави з високим рівнем промислового забруднення, зокрема Італія, Іспанія та Україна, стикаються з додатковими труднощами у досягненні екологічних ЦСР [7].

Наступним етапом дослідження є визначення залежності між індексом сталого розвитку та іншими важливими показниками. Для цього були обрані такі

дані: ВВП на душу населення, рівень безробіття, індекс людського розвитку (HDI), індекс сприйняття корупції (CPI), інвестиції в дослідження і розробки (R&D) в % від ВВП, та викиди CO<sub>2</sub> на душу населення, що вимірюються в метричних тоннах еквівалента вуглекислого газу (Mt CO<sub>2</sub>e). Результати аналізу доцільно представити у вигляді мапи, де коефіцієнт набуває значень від -1 до 1, де 1 вказує на повний позитивний зв'язок, -1 - на повний негативний зв'язок, а 0 - на відсутність зв'язку. Представимо їх на рис. 1 [3, 7, 9-10]. Аналіз даних показників за 2023 рік свідчить про чітку залежність між значенням індексу сталого розвитку та ключовими економічними характеристиками країн ЄС. Відповідно до таблиці, країни з найвищим SDG (Фінляндія, Швеція, Данія, Німеччина, Франція) водночас мають високий рівень ВВП на душу населення (від \$52,9 тис. у Фінляндії до \$68,4 тис. у Данії), низький рівень безробіття та значні інвестиції у дослідження й розробки [3,7].

| Показник                                 | SDG   | ВВП   | Рівень безробіття | HDI   | CPI   | R&D   | Викиди CO <sub>2</sub> на душу населення |
|------------------------------------------|-------|-------|-------------------|-------|-------|-------|------------------------------------------|
| SDG                                      | 1,00  | 0,28  | 0,23              | 0,82  | 0,84  | 0,87  | -0,20                                    |
| ВВП                                      | 0,28  | 1,00  | -0,21             | 0,64  | 0,73  | 0,33  | -0,40                                    |
| Рівень безробіття                        | 0,23  | -0,21 | 1,00              | -0,05 | -0,05 | 0,02  | 0,42                                     |
| HDI                                      | 0,82  | 0,64  | -0,05             | 1,00  | 0,92  | 0,85  | -0,16                                    |
| CPI                                      | 0,84  | 0,73  | -0,05             | 0,92  | 1,00  | 0,83  | -0,44                                    |
| R&D                                      | 0,87  | 0,33  | 0,02              | 0,85  | 0,83  | 1,00  | -0,27                                    |
| Викиди CO <sub>2</sub> на душу населення | -0,20 | -0,40 | 0,42              | -0,16 | -0,44 | -0,27 | 1,00                                     |

Рис.1 Кореляційна матриця індикаторів сталого розвитку країн Європи та України за 2023 рік.

Джерело: складено автором за [3, 7, 9-10].

Високий рівень ВВП забезпечує країнам-лідерам можливість фінансувати соціальні програми, інвестувати у сучасну інфраструктуру, освіту, охорону здоров'я та екологічні ініціативи. Наприклад, Данія, маючи один із найвищих показників ВВП на душу населення (\$68,4 тис.), стабільно утримує SDG Index вище 84,5 балів. Водночас країни з нижчим ВВП (Болгарія, Румунія) демонструють відставання у темпах досягнення цілей сталого розвитку, що особливо помітно у кризові роки [3, 7].

Рівень безробіття також суттєво впливає на динаміку SDG Index. Країни з високим безробіттям (Іспанія - 11,4%, Україна - 9,8%) мають нижчі показники сталого розвитку, оскільки безробіття негативно впливає на соціальну згуртованість, рівень добробуту та доступ до якісних послуг. Інвестиції у дослідження і розробки

є потужним драйвером сталого розвитку. Країни-лідери (Швеція, Бельгія, Фінляндія) витрачають на дослідження та розробки понад 2,5% ВВП, що корелює з високим SDG Index. У країнах-аутсайдерах цей показник не перевищує 1%, що обмежує їхній інноваційний потенціал та можливості екологічної трансформації [3,7].

Індекс сприйняття корупції також має тісний зв'язок із SDG Index. Чим вищий рівень прозорості та довіри до інститутів, тим ефективніше реалізуються програми сталого розвитку. Наприклад, Данія (CPI — 90), Фінляндія (87) та Швеція (82) є не лише лідерами за SDG Index, а й за рівнем антикорупційної політики [10]. Індекс людського розвитку у країнах із високим SDG Index стабільно перевищує 0,95, що свідчить про якісну освіту, високу тривалість життя, доступ до

сучасних соціальних послуг. У країнах Східної Європи та Україні HDI знаходиться на рівні 0,78–0,85, що відображає нерівномірність доступу до основних благ [7, 9].

Демографічні виклики (старіння населення, міграція) також мають вплив на динаміку SDG Index. У країнах Південної Європи (Італія, Іспанія, Греція) спостерігається зниження темпів приросту населення, що призводить до навантаження на пенсійну систему та соціальну сферу. Водночас у країнах Балтії та Східної Європи значна частина працездатного населення мігрує до більш розвинених країн ЄС, що посилює дисбаланс на ринку праці. Соціальна нерівність залишається однією з ключових проблем для низки країн ЄС. Високий рівень безробіття серед молоді, нерівний доступ до якісної освіти та медицини, регіональні диспропорції – усе це негативно впливає на інтегральний показник сталого розвитку [11].

Викиди CO<sub>2</sub> на душу населення є одним із ключових індикаторів сталого розвитку. У країнах-лідерах (Данія, Фінляндія, Швеція) цей показник не перевищує 35 Mt CO<sub>2</sub>e, завдяки активній політиці декарбонізації, розвитку відновлюваної енергетики, модернізації промисловості. Водночас у країнах Південної Європи (Італія — 305,5 Mt CO<sub>2</sub>e, Іспанія — 217,3 Mt CO<sub>2</sub>e) та Україні (136,2 Mt CO<sub>2</sub>e) рівень викидів залишається високим, що гальмує прогрес у досягненні екологічних цілей. Розвиток відновлюваної енергетики та впровадження циркулярної економіки дозволили країнам Півночі та Заходу ЄС значно знизити екологічне навантаження. У країнах Східної Європи цей процес відбувається повільніше через обмеженість фінансування, технологічне відставання та залежність від імпорту енергоносіїв [3].

Важливо виокремити основні причини змін індексу сталого розвитку, що сприятиме більш точному прогнозуванню та адаптації до кризових ситуацій. Упродовж останніх років найбільш масштабними викликами стали пандемія COVID-19, яка у 2020–2021 роках призвела до тимчасового зниження індексу через економічний спад, зростання безробіття та загострення соціальної напруги. Наступною значущою проблемою стала енергетична криза 2022–2023 рр., що посилила розрив між країнами з різним рівнем енергетичної незалежності: ті, хто швидко диверсифікував джерела енергії, змогли мінімізувати негативні наслідки. Війна в Україні, що триває з 2022 року, суттєво вплинула на показники сталого розвитку у всьому регіоні, спричинивши зростання цін на енергоносії, погіршення торговельних умов і посилення міграційних процесів, що негативно позначилося на соціальних та економічних індикаторах у країнах Східної Європи та Балтії [3,12].

У країнах Північної Європи, незважаючи на кризові роки 2020–2022, зберігалася позитивна динаміка сталого розвитку завдяки високій адаптивності економічних і соціальних систем та ефективному реагуванню на зовнішні шоки. Серед драйверів зростання у лідерів регіону варто відзначити значні інвестиції в дослідження

та розробки, які становлять від 2,9% до 3,4% ВВП, що забезпечує технологічне лідерство та інноваційність економіки. Розвинена соціальна політика, що проявляється у високому індексі людського розвитку (HDI від 0,948 до 0,962), низькому рівні безробіття (5,6–8,5%) та ефективних системах охорони здоров'я і освіти, створює міцний соціальний фундамент. Важливу роль відіграє також антикорупційна політика з високими показниками індексу сприйняття корупції (CPI 87–90), що підвищує довіру до інститутів і сприяє залученню інвестицій. Екологічна сталість у цих країнах проявляється через активну декарбонізацію, зниження викидів CO<sub>2</sub> на душу населення (26,8–35,4 млн тонн CO<sub>2</sub>e) та розвиток відновлюваних джерел енергії [3].

Західноєвропейські країни демонструють стабільно високі показники SDG Index, які у 2024 році коливаються в межах 80–82,5 балів. Темпи зростання тут більш помірні, але стабільні, що пояснюється сильною економічною базою з ВВП на душу населення понад 54 тисячі доларів (наприклад, у Німеччині та Бельгії) та високим рівнем інвестицій у R&D (понад 2,5% ВВП). Розвинена інфраструктура, диверсифікована економіка і ефективна система соціального захисту забезпечують стійкість до зовнішніх шоків [3,7].

У країнах Південної Європи індекс сталого розвитку у 2024 році коливається в межах 78,7–80,7 балів, при цьому темпи зростання сповільнені, а в деяких державах, таких як Греція та Італія, спостерігається стагнація. Причинами цього є високий рівень безробіття, зокрема в Іспанії він сягає 11,4%, що негативно впливає на соціальну сферу, низький рівень інвестицій у R&D (1,39–1,44% ВВП), що обмежує інноваційний розвиток, а також значне боргове навантаження і структурні проблеми ринку праці. Високі викиди CO<sub>2</sub> (305,5 млн тонн у Італії та 217,3 млн тонн у Іспанії) гальмують прогрес у досягненні екологічних цілей. Демографічні виклики, зокрема старіння населення та міграція молоді, також ускладнюють ситуацію [3,7].

У Центральній та Східній Європі індекс сталого розвитку у 2024 році варіюється від 75,5 балів у Болгарії до 81,7 у Польщі. Хоча динаміка переважно позитивна, темпи зростання менші, ніж у Північній та Західній Європі. Серед особливостей цієї групи країн слід відзначити відносно низький рівень ВВП на душу населення, що у Болгарії та Румунії становить близько 15,9–18,4 тисяч доларів, високий рівень корупції (CPI 45–46), що гальмує ефективність реформ, а також низькі витрати на R&D (0,46–0,75% ВВП), що стримує інноваційний потенціал. Значною проблемою є залежність від імпорту енергоносіїв, особливо з Росії, що стало критичним фактором у 2022–2023 роках. Хоча викиди CO<sub>2</sub> у регіоні поступово знижуються, темпи цього процесу недостатні для досягнення амбітних цілей ЄС [3, 7, 9-10].

Представимо результати аналізу країн Європи за регіонами у окремій таблиці, що допоможе побачити тенденцію показників для країн-лідерів та аутсайдерів (табл. 3).

Таблиця 3

**Порівняльна характеристика макроекономічних та соціальних параметрів сталого розвитку  
у країнах Європи та України**

| Група країн                 | Рівень ВВП | Рівень людського розвитку | Рівень інвестицій в дослідження та інновації | Рівень сприйняття корупції | Рівень викидів CO <sub>2</sub> | Рівень безробіття |
|-----------------------------|------------|---------------------------|----------------------------------------------|----------------------------|--------------------------------|-------------------|
| Північна Європа             | Високий    | Високий                   | Високий                                      | Високий                    | Відносно низький               | Середній          |
| Західна Європа              | Високий    | Високий                   | Високий                                      | Високий                    | Відносно низький               | Відносно низький  |
| Південна Європа             | Середній   | Відносно високий          | Низький                                      | Середній                   | Високий                        | Високий           |
| Центральна та Східна Європа | Низький    | Відносно високий          | Низький                                      | Низький                    | Високий                        | Низький           |
| Україна                     | Низький    | Відносно високий          | Низький                                      | Низький                    | Високий                        | Високий           |

Джерело: складено автором за [3, 7, 9-10]

Представлені дані свідчать про наявність чіткої регіональної диференціації за ключовими індикаторами сталого розвитку. Країни Північної та Західної Європи демонструють стабільно високі значення рівня ВВП, людського розвитку, інноваційної активності та інституційної якості, що поєднується з контрольованим рівнем викидів і безробіття. Натомість країни Півдня та Сходу Європи, а також Україна, мають нижчі економічні та інституційні показники, а також стикаються з більшим рівнем екологічного навантаження та безробіття. Загалом простежується тенденція до того, що високий рівень розвитку інститутів та інноваційної економіки корелює зі зменшенням викидів і кращими соціальними результатами. Зміни індексу сталого розвитку в Європі зумовлені поєднанням глобальних кризових явищ, внутрішніх економічних, соціальних і екологічних факторів, а також рівнем адаптивності різних країн до зовнішніх викликів. Регіональні відмінності у темпах і якості сталого розвитку підкреслюють необхідність диференційованих підходів у політиках, які враховують специфіку кожної країни та спрямовані на посилення інноваційної активності, соціальної згуртованості та екологічної стабільності.

Аналіз сталого розвитку в Україні є важливим для розуміння поточного стану та перспектив країни в контексті глобальних викликів і міжнародних зобов'язань. Україна, стикається з унікальними проблемами, що впливають на реалізацію Цілей сталого розвитку, визначених ООН. Ці проблеми включають економічну нестабільність, соціальну нерівність, екологічні

загрози, а також наслідки військових дій і постійної геополітичної напруги. Важливо враховувати, що для ефективного досягнення ЦСР необхідна інтеграція цих вимірів у національну політику, а також адаптація міжнародних стандартів до українських реалій. Оцінка прогресу в Україні у порівнянні з країнами Європи, зокрема Польщею та Німеччиною, свідчить про значне відставання, що зумовлено як внутрішніми економічними і політичними факторами, так і зовнішніми викликами. Аналіз сталого розвитку в Україні дозволяє не лише оцінити поточний стан, а й визначити пріоритетні напрямки реформ, необхідність міжнародної підтримки та співпраці, а також розробити ефективні механізми реалізації Цілей сталого розвитку в національному контексті [3,7].

**Висновки.** Таким чином було проведено емпіричний аналіз реалізації стратегій сталого розвитку в країнах ЄС: було побудовано таблицю показників SDG Index за 2020–2024 роки та здійснено порівняльну оцінку країн-лідерів, середнього показника і аутсайдерів. За результатами аналізу виявлено, що найвищі значення індексу демонструють країни Північної Європи, де поєднуються високий рівень інституційної довіри, екологічна політика, цифровізація та соціальна згуртованість. Водночас країни Центральної та Східної Європи демонструють нерівномірний прогрес, зокрема через нижчу інноваційну активність, недостатній обсяг зелених інвестицій та наявність регіональних дисбалансів.

#### Список використаних джерел:

1. United Nations Sustainable Development Summit 2015. Sustainable Development Knowledge Platform. (2025). URL: <https://sustainabledevelopment.un.org/post2015/summit>
2. Transformation center. SDR. (2025). URL: <https://sdgtransformationcenter.org/online-library>
3. International development, poverty, and sustainability. World Bank Group. (2025). URL: <https://www.worldbank.org/ext/en/home>

4. Organisation for economic co-operation and development. OEDS. (2025). URL: <https://www.oecd.org/en.html>
5. European Commission. (2025). URL: [https://commission.europa.eu/index\\_en](https://commission.europa.eu/index_en)
6. Стукало, Н., & Литвин М. (2020). Перспективні сценарії досягнення сталого розвитку в умовах глобальних загроз. Економічний вісник Національного гірничого університету, №2 (70). С.53-65. DOI: <https://doi.org/10.33271/ev/70.053>.
7. Sustainable development report 2024. Sustainable Development Report. (2024). URL: <https://dashboards.sdgindex.org/>
8. Europe Sustainable Development Report 2023/24. (2024). URL: <https://eu-dashboards.sdgindex.org/chapters>.
9. Human Development Reports. (2025). URL: <https://hdr.undp.org/data-center/human-development-index#/indicies/HDI>
10. Corruption Perceptions Index. Transparency International. The global coalition against corruption. (2025). URL: <https://www.transparency.org/en/cpi>
11. Un. World Population Prospects. (2025). URL: <https://population.un.org/wpp/>
12. Ukraine. OCHA. (2025). URL: <https://www.unocha.org/ukraine>

#### References:

1. United Nations Sustainable Development Summit 2015. Sustainable Development Knowledge Platform. (2025). Retrieved from <https://sustainabledevelopment.un.org/post2015/summit> [in English].
2. Transformation center. SDR. (2025). Retrieved from <https://sdgtransformationcenter.org/online-library> [in English].
3. International development, poverty, and sustainability. World Bank Group. (2025). Retrieved from <https://www.worldbank.org/ext/en/home> [in English].
4. Organisation for economic co-operation and development. OEDS. (2025). Retrieved from <https://www.oecd.org/en.html> [in English].
5. European Commission. (2025). Retrieved from [https://commission.europa.eu/index\\_en](https://commission.europa.eu/index_en) [in English].
6. Stukalo, N., & Lytvyn, M. (2020). Perspektyvni stsenarii dosiahnennia staloho rozvytku v umovakh hlobalnykh zahroz [Prospective scenarios for achieving sustainable development in the face of global threats]. Ekonomichnyi visnyk Natsionalnoho hirnychoho universytetu, No.2(70). Pp.53-65. DOI: <https://doi.org/10.33271/ev/70.053> [in Ukrainian].
7. Sustainable development report 2024. Sustainable Development Report. (2024). Retrieved from <https://dashboards.sdgindex.org/> [in English].
8. Europe Sustainable Development Report 2023/24. (2024). Retrieved from <https://eu-dashboards.sdgindex.org/chapters> [in English].
9. Human Development Reports. (2025). Retrieved from <https://hdr.undp.org/data-center/human-development-index#/indicies/HDI> [in English].
10. Corruption Perceptions Index. Transparency International. The global coalition against corruption. (2025). Retrieved from <https://www.transparency.org/en/cpi> [in English].
11. Un. World Population Prospects. (2025). Retrieved from <https://population.un.org/wpp/> [in English].
12. Ukraine. OCHA. (2025). Retrieved from <https://www.unocha.org/ukraine> [in English].